

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1626

Affectuum Sedes, instrumenta, seu vehicula. Et qui sint Dæmoniaci
affectus. Capvt III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68724](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68724)

homine, sine vigore, sine sensu, & quod pessimum est omnium, ἀσπύρο. Omnino quasi pennis aues, ita affectibus homines, ad deitatos curfus rapiuntur, & hos quidem, alij, quasi egregios virtutum ministros, & prodromos faciunt, alij, abiectionis clauo, eosdem intemperantys dominos, & summa crudelitate efferatos experiuntur. Ex quo fit, vt in permotionum moderata temperie, animæ perpetua quadam serenitas, magnaque (si modo in terris haberi potest) felicitas sita sit, atque collocata. Sunt porro affectus, quos Stoici *νοήματα, & ἀσπύροματα*, Cicero permotiones; Alij motus, & passiones appellant, *σεντιέναι* a *σέναι*, ex boni, vel mali opinione nata. *κόμωσιονες*, vel, vt D. Nemesius habet lib. de natura hominis c. 13. Affectio est motus animæ rationis expert, ob opinionem boni, vel mali. Fons ergo, & origo omnium affectuum est anima sentiens, neque enim ex intelligente, aut etiam vegetante dimanant, cum in plantis, & in ipsa hominis mente, atque intelligentia, nullæ sint affectiones. Alij, motus sunt leniores, quos *ἡδοναί* Cicero nominat, alij vehementiores, qui *πάθη* appellantur; Et si rectam rationem excedant, animæ *δυσνομία*, aduersis veluti ventis labefactant, & diuellunt. Quod, quam saepe faciunt, & quam feroces ludos ludant, testis est humana natura à primi parentis lapsu, permolesta vtriorum affectuum tyrannide violenter abrepta: vt non immerito quaratur Philo, veluti in arcam Noemi bestias, ita in corpus humanum affectionum motus, immanes quasdam, & indomitas feras, post hanc naturæ labem esse admittas.

Quicquid agunt homines: votum, timor, ira, voluptas.

Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.

Que omnia essent tolerabilia, si modum facerent; verum vt subitis procellis crescentes amnes, legitimum excedens alueum, superque vel segetes, vel plantarum culturam præcipites lati, rusticorum operum salubritatem, & decus eueniunt; Sic animus, affectuum impetu abreptus, atque obfessus exiuguitur. Sed hæc Ethicis plenius discutienda relinquimus.

Iam verd earum, quæ *πάθη* nuncupantur, affectionum variæ diuisiones afferuntur.

Diuus Thomas apex Theologiæ, affectus diuidit secundum geminam sentientis animæ facultatem, concupiscibilem, & irascibilem,

quam Græci, melius *ἐπιθυμητικὴ, θυμώδης* nominant; & in Appetente quidem collocat amorem, odium, desiderium, fugam, gaudium & dolorem. In irascente spem, desperationem, timorem, audaciam, iram. Galenus, ex candescentiam, iram, timorem, mœrorem, inuidiam, cupiditatem, amorem, & odium memorat. Stoici ad quatuor fontes voluptatem, dolorem, spem, timorem, omnia referunt. Plato, sub sinem Timæi, duo veluti permotionum elementa facit, voluptatem, & dolorem. Aristoteles, quem hic sequimur, 12. motuum genera recenset. Iram, mansuetudinem, amorem, timorem, confidentiam, verecundiam, & inuerecundiam, gratiam, & commiserationem, indignationem, inuidiam, & amulationem. Omnia quidem appositè dicta, & hæc ex boni malive præsentis, vel absentis varia ratione, & ab alijs fusius, strictius ab alijs colliguntur. Aristotelis tamen diuisio, ad ciuiles motus, & Rhetorum tractationem magis facit, quam in singulis postea plenius discutemus, maximè autem motus amoris, lætitiæ, voluptatis, spem, metus, odij, iracundiæ, delinutionis, & miseracionis, qui in hac sublimi, quam tractamus eloquentia, sapius dominatur, sigillatim exponam.

Galenus lib. de cognos. & curat. affect.

Affectuum Sedes, instrumenta, seu vehicula.

Et qui sint Dæmoniacy affectus.

CAPVT III.

Affectuum sedes, cor humanum est, mare illud magnum Danielis, in quo quatuor venti (tot scilicet perturbationum fontes) aduersis motibus in sese plerunque feruntur infesti. Nec sine causa *כור הים* *Pal. Maior diuisiones aquarum*, cor Regis appellauit sapiens. Mirū est quomodo vna particula, tantos, & tam varios fluctus capere possit. Quod autē cordi aptius insideant, ratio est, quod spiritu, calore, & sanguine, quasi instrumentis, vehementes illi affectus, quales sunt amoris, & iracundiæ potissimū, indigeant, quorum omnium cor focus est, & domiciliū. Quo fit etiam, vt ad violentos affectus pronio-

Daniel. 7. Affectuum sedes. Prouerb. 21.

Affectuum nomen, & definitio.

Affectus dicitur, & nomen.

vt in arcam Noemi bestias, sic affectus in animos immittit. Philo lib. de plant. Noemi. Luenaal. Satyr. 11. Maximus Tyrus. 17.

Affectuum diuisio. D. Thom. 1. 2. q. 3.

pronioreſ ſunt, quibus plurimum caloris eſt, & ſanguinis, ſpiritusque ipſi ſubtilius elaborati intra cordis receptaculum emicant. Itaque, & in adoleſcentibus morus vigent acriores, qui in ſenibus, remittente ſe paulatim calore, ſi- dunt ut plurimum, & langueſcunt.

Affectum demoniaci.
Ad hæc inſtrumenta naturalia, plerumque externa cauſæ accidunt, ut Dæmones, qui corporis humoribus implexi, mirum quantos fluctus in humanis corporibus excitant, mentemque vitijſ mancipatam, p̄nitius labefa- ctant. Vnde Chaldaicam illam ſententiam, quæ ex Zoroaſtis diſciplina manauit, Σὸν ἀγγέλιον εἶπες χθονὸς οὐκ ἔσονται, explicãſ Pfe- lus, & poſt eum Auguſtinus Eugubinus, Vas, inquit, eſt compoſita vitæ noſtræ conſtitutio. Ferræ terreſtres; qui circum terras vagantur Dæmones. Igitur noſtram vitam, ſcatentem malis affectibus, cætera inhabitant; Siquidẽ hæc genera cum ipſis affectibus coaleſcunt, fiuntque eadem quaſi ſubſtantia: Quocirca cū & ipſi affectiõnum ſint pleni, ad corporeas, & incorporeas affectiõnes adiunguntur, & con- nectuntur, ſimile ſimili attrahentes, cum ha- beant vim mouendarum perturbatiõnum. Hanc animam impotentiffimis affectibus, quos Dæmones excitare ſolent, mancipatam, admirabilis Iſaiãſ ſub hac pictura, adumbrare viſus eſt.

Iſai. 13. 21.

[Sed requieſcunt ibi beſtiæ, & replebun- tur domus eorum draconibus; Et habitabunt ibi Struthiones, & piloſi ſaltabunt ibi, & re- ſpondebunt ibi ylulæ in ædibus eius, & Syre- nes in delubris voluptatis, vbi per piloſos, Dæmones, ut explicat verſo 70. interpretum, vel etiam ſatyros, ut alij volunt, ſatis aperte inuuit.

Nec diſſimilia, de permoſionibus Dæmo- num ope excitatis, ſentit Mercurius Trifine- giſtus.

Mercur. Trifmeg.

Μηδενὸς μέρους τῆ κοσμικῆ κενὸν ἐντὸ θεῶν. μονῶν, ὅτις ὑπεξελθῶν, ἐπαίρει τῆς ἰδίας εὐεργείας τὸ σπέρμα, καὶ ἐκύνησεν ὁ νῦν τὸ σπάρην, μοιχείας, φόνους παρτοπίας, ἱερο- συλίας, ἀσεβείας, ἀγχοῦας, κατὰ κρημνῶν καταφοράς, καὶ ἄλλα πάντα ὅσα δομῶνται ἔργα.

Cum nulla mundi pars vacua ſit Dæmone. Qui ſubiens tacitè mentem, propriæ opera- tionis inſeruit ſemen, & peperit ipſa mens, quod fatum fuerit, videlicet adulteria, cæ-

des, parentum verberationes, ſacrilegia, im- pietates, ſtrangulationes, per præcipitia im- pulſiones, & alia omnia, quæ ſunt Dæmonũ opera. De his portentofiſ affectibus, non eſt nobis futurus ſermo, ſed de ijs, qui humani- tus concitari, commouerique ſolent.

Quid ſpectandum in ijs, qui mouent af- fectus.

CAPVT IV.

PRIMUM ſtatuendum eſt, non eſſe cuiuſ- uis hominis affectus illos, præcipuè vechementes, & intenſos excitare, vel remittere; quippe donum Dei eſt: cuius, ut in ſenſus, & mentes ſummum eſt imperium, ita pro ſua voluntate mortalibus impertit. Auida eſt ſui iuris, & regni, quælibet natura, neque alium in ſuo dominantem facile patitur. Itaque in ijs permoſionum incitantentiſ, longè diſpar eſt Dei, & hominum ratio.

Cur ratio in excitatiõnis motibus aſſeruitur.

Deus enim, (quod à Theodoreto præclare dictum eſt) ut ſine veſtibulo, & ferramentis, hanc præclarã vniuerſi conſtructionem ſapienter eſt machinatus: Contra homines, ſi quid moliantur, tot, & tam diuerſis egent in- ſtrumentis, ut in eo ipſo, in quo comparatio naui, & potentes videri volunt, ſuam fateari cogantur imbecillitatem. Pari omnino ratio- ne in mouendis affectibus oratores, niſi diuina ope ſuffulti fuerint, fruſtra verborum ſtrepitu, quaſi malleorum aures confundunt, animam porrò minimè attingunt. Deus verò, ſine turba, ſine murmure, ſine voce ſubtiliter penetrat, & intimis ſenſibus illabitur.

Dei ope iſi excitatiõnis affectum.

Hæc fuit Chriſti Domini efficax permo- uendorum hominum ratio, qui cum vñctiõ- ne ſpiritus intimas perfunderet mentes, & copioſa cœleſtis parentis luce colluſtraret, plus tacendo, (vel ſi loqui oportebat) plus vna effiebat vocula, quam ſexcenta verborum, & quiſquiliarum humanarum volumina.

His nixi præſidijs Apoſtoli, & quotquot ſacri oratores, & doctores extiterunt, eas permoſiones animis intulerunt, quas, nulla yn- quam lenocinantiſ facundiæ ratio expref- ſiſſet. Sit igitur hæc prima lex, ad bonos mo- tus in hominum peçtoribus excitandos, opus eſſe Dei mouentiſ ſpiritu, & quò plus cum Deo commercij habuerint oratores, eò in ex- citan-